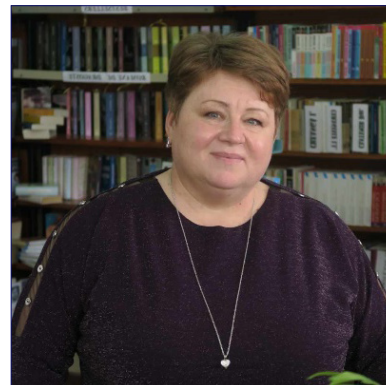

BIBLIOTECA PENTRU O VIAȚĂ FĂRĂ BARIERE. #ODD10. INEGALITĂȚI REDUSE

Liuba OSIPOV
Biblioteca Publică Raională
„Ion Ungureanu”, Căușeni

Rezumat: În articolul sunt prezentate aspecte ale integrării în societate a persoanelor cu dizabilități și dificultățile pe care persoanele imobilizate în scaun rulant le întâmpină în spațiul public, inclusiv în biblioteci. Este reflectată experiența Bibliotecii Publice Raionale din Căușeni privind soluționarea acestor probleme.

Cuvinte-cheie: persoană imobilizată în scaun rulant, barieră de mediu, elevator pentru scaun rulant, Biblioteca Publică Raională „Ion Ungureanu” din Căușeni.

Abstract: This article presents aspects of the integration of people with disabilities into society and the difficulties that wheelchair bound people encounter in public space, including libraries. The experience of the „Ion Ungureanu” Căușeni District Public Library regarding the solution of this problem is reflected.

Keywords: physically disabled, people in wheelchairs, environmental barriers, elevator for wheelchairs, Căușeni District Public Library.

Europa a intrat într-un nou mileniu cu angajamente puternic reînnoite, de promovare a solidarității și de apropiere de cetățenii sai dezavantajați, care exprimă ambiția și responsabilitatea UE de a promova o economie și o societate mai incluzivă, care să poată răspunde prompt la necesitățile tuturor membrilor comunității.

Bibliotecile, alături de alte instituții comunitare, au susținut acest efort identificând ce trebuie să facă ca să ajute la combaterea excluziunii sociale datorată limitării la accesul fizic în incintele instituțiilor de stat. Bibliotecile, ca și alte instituții, optează pentru o viață fără bariere. Iar pentru a elimina barierele trebuie să căutăm posibilitatea de a crea oportunități. Eliminarea barierelor de acces și incluziune socială se regăsește și în prioritățile Obiectivelor de dezvoltare Durabilă cu nr. 10. Inegalități reduse [1, 2].

Dar, mai întâi, trebuie să identificăm problemele care creează bariere. În manualul pentru bibliotecari „Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor” autoarea Lidia Kulikovski evidențiază 4 categorii de bariere: instituționale; personale și sociale; de percepții și atitudini și cele de mediu [3]. Articolul nostru se referă la barierele de mediu și, în special, la accesul în edificii pentru persoanele cu dizabilități locomotorii și în scaun cu roțile.

Barierile de mediu pornesc de la problema infrastructurii neadaptate, care continuă să rămână una actuală pentru Republica Moldova. Unul dintre factorii ce au dus la această situație este darea în exploatare a clădirilor publice fără a se ține cont de toate normele în vigoare în domeniul accesibilității, fapt care a limitat accesul persoanelor cu mobilitatea redusă. Respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități

și asigurarea pentru ei a tuturor condițiilor de accesibilitate este foarte importantă.

Din cauza infrastructurii inaccesibile, persoanele cu dizabilități și cele cu mobilitate redusă nu au adesea acces la servicii de calitate, fiind limitate în realizarea drepturilor. Accesul într-o bibliotecă poate cuprinde mai multe probleme decât cele arhitecturale, existente deja. Într-o bibliotecă putem identifica bariere fizice, senzoriale, intelectuale, emoționale, financiare, sociale, educaționale ori culturale. Pentru a putea veni în sprijinul persoanelor cu dizabilități, este necesar să identificăm și să recunoaștem dificultățile pe care aceste persoane le întâmpină în activitățile zilnice desfășurate în spațiul public.

Pentru ca o bibliotecă să fie accesibilă pentru toți membrii comunității, este nevoie să fie construită și echipată din perspectiva accesului fizic pentru toți. Ea trebuie să dețină rampe, balustrade, scaune speciale. Dacă ne referim la accesul senzorial, este nevoie de obiecte care pot fi atinse, pipăite, este necesară utilizarea diverselor feluri de interpretare cum ar fi: ghiduri audio, prezentări audio, video etc. Accesul persoanelor defavorizate trebuie să fie gratuit, să li se ofere informații, să li se asigure împrumutul publicațiilor în tipar mărit, cărți electronice, cursuri pentru învățarea unor limbi străine, cărți de studiu în diferite limbi.

Biblioteca Publică Raională „Ion Ungureanu” Căușeni se află la etajul al II-lea al Casei Raionale de Cultură. Clădirea a fost construită în anul 1960 și nu este adaptată la accesul persoanelor cu deficiențe locomotorii, iar cetățenii în scaun rulant nu au reușit niciodată să ajungă până în bibliotecă pentru a ridica o carte, pentru a participa la activități educaționale și de recreere.

Criza refugiaților din Ucraina a amplificat această problemă. Odată cu începutul conflictului armat din Ucraina, orașul Căușeni, care se află chiar pe principalul traseu Palanca-Chișinău, s-a pomenit cu un flux enorm de refugiați. La început, marea parte din ei se opreau la Căușeni pentru 2-3 zile, apoi plecau mai departe, ca, în prezent, să avem în localitate înregistrat un număr care variază între 500-700 de persoane strămutate.

Sensibilitatea cetățenilor moldoveni nu are margini, dar și organizațiile neguvernamentale s-au activat enorm, oferind suport material, informativ, consiliere psihologică și juridică. Multe ONG-uri și organizații au ales să ofere serviciile lor în spațiile primitoare ale bibliotecilor. BPR „Ion Ungureanu” Căușeni a semnat în această perioadă 7 acorduri noi de colaborare și parteneriat cu diverse instituții și organizații atât din țară cât și internaționale, care au susținut financiar organizarea activităților de bibliotecă, cât și ne-au oferit posibilitatea de a procura mai multe bunuri: UNHCR, ONU, OSCE, Intersos, Handicap-International și multe altele. Francesca Bonelli, ofițer UNHCR, este prietenul bibliotecii, apreciază postările noastre de pe Facebook. Dar fiecare din parteneri, oaspeți, vizitatori au remarcat și au rămas descurajați de faptul că Biblioteca raională și Casa de Cultură din Căușeni nu dispune de condiții de acces pentru persoanele cu probleme locomotorii, fiind lipsită de orice posibilitate de acces la camerele de WC. Chiar și elementarul acces de intrare în edificiu era limitat, căci rampa era construită greșit, uși cu praguri, înguste, trepte peste tot. Mai multe organizații au încercat să ne ajute în acest sens, însă proiectul Casei de Cultură din Căușeni este foarte incomod pentru lucrările de adaptare a spațiilor și era necesară o finanțare serioasă. Dar Centrul de Drept al Avocaților și Humanity&Inclusion cu care am conlucrat și-au respectat angajamentul.

Accesibilitatea instituțiilor publice este o obligație, și nu o favoare. Astfel, data de 6 aprilie 2023 a fost o zi de-a dreptul istorică pentru Biblioteca Raională din Căușeni. Din acea zi Biblioteca poate oferi serviciile sale cu adevărat tuturor cetățenilor din comunitate, în special, facem referire la accesibilitatea persoanelor cu dizabilități locomotorii dependente de cărucior mobil în valoare de circa 80000 lei. În urma unui parteneriat fructuos cu Centrul de Drept al Avocaților, instituția noastră a beneficiat de donația unui elevator pentru persoane cu nevoi speciale, care permite deplasarea lor la etajul al II-lea al Casei de Cultură, unde se află Biblioteca Publică Raională „Ion Ungureanu” Căușeni.

Elevatorul cu șenile *T09 Roby* este un echipament mobil, adică poate fi mutat dintr-un loc în altul.

De exemplu, în cazul unei clădiri cu 2 sau mai multe intrări, acesta poate fi folosit oriunde, atâta timp cât treptele sunt drepte și dreptunghiulare (nu spirală) și palierele sunt pătrate sau dreptunghiulare și au suficient loc pentru manevrarea elevatoarelor cu șenile.

Șenilele elevatorului urcă și coboară scările printr-o simplă apăsare de buton, fără a lăsa urme pe scară. Donația a fost realizată în cadrul Proiectului Centrul de Drept al Avocaților – Oxfam la evenimentul „Împreună pentru o viață fără bariere”, unde au participat președintele raionului Căușeni; dl Oleg Palii, director CDA; reprezentanți ai asistenței sociale, agenției pentru ocuparea forței de muncă; activiști civici; cetățeni din orașul Căușeni. Elevatorul donat a fost testat în lucru, fiind urcați la etaj și apoi coborâți doi participanți în scaune rulante.

Datorită proiectului „Suport descentralizat pentru refugiații ucraineni”, implementat de către Centrul de Drept al Avocaților și organizația internațională umanitară OXFAM, clădirea a devenit mai accesibilă. În cadrul proiectului au fost organizate mai multe evenimente pentru refugiații din Ucraina și cetățeni din Căușeni, inclusiv cu dizabilități locomotorii. Este important faptul că de curând, prin alt proiect, au fost

finisate lucrările de adaptare la cerințele standardelor de accesibilitate a blocului sanitar al Casei raionale de Cultură.

Vasile Savca, persoană cu nevoi speciale, activist civic, apreciază schimbarea: „Casa Raională de Cultură și Biblioteca Raională au devenit cele mai accesibile instituții de stat din or. Căușeni pentru oamenii cu nevoi speciale. Acum trebuie să avem doar dorință și să pășim cu drag pragul acestei bibliotecii. Pentru asta vă mulțumesc enorm!”

Dacă instituția nu suportă modificări de accesibilitate, se poate instala un clopoțel sau o sonerie la ușa de acces, astfel încât persoanele care au nevoie de ajutor să sune și să beneficieze de ajutor din partea personalului. Pentru acest tip de utilizator biblioteca poate oferi și servicii la domiciliu. Dacă biblioteca nu are personal disponibil pentru asemenea servicii, se pot folosi voluntari.

Este important ca bibliotecile să elaboreze o politică de acces la toate serviciile pe care le poate oferi tuturor utilizatorilor, să elaboreze o politică de promovare a diversității umane și a practicilor incluzive.

În încheiere, reiterăm că bibliotecile pot contribui la o viață fără bariere pentru comunitatea pe care o deservesc. Sunt re-

levante în acest sens spusele cercetătorului britanic Simion Brissenden: „Nu există persoane cu dizabilități. Există societăți care creează bariere și dificultăți pentru

persoane cu diferite necesități. Dizabilitatea se conține în însăși societatea și nu în condiția fizică a fiecărui individ”.

Referințe bibliografice:

1. BOITOR, Rozalia Melania. Asigurarea mobilității în siguranță și confort a persoanelor cu dizabilități locomotorii. Disponibil: <http://users.utcluj.ro/~Boitor/docs/asigurareaMobilitatii.pdf> [accesat 2024-05-05].
2. BRODOCEANU, Ilona-Ioana. Accesibilitatea persoanelor cu nevoi speciale în biblioteci. Disponibil: <https://anbpriasi.wordpress.com/2017/07/25/accesibilitatea-persoanelor-cu-nevoi-speciale-in-biblioteci/> [accesat 2024-05-05].
3. KULIKOVSKI, Lidia. Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor. Manual pentru bibliotecari. Chișinău: Epigraf S.R.L., 2006. 228 p. Disponibil: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/160/Cap.%20I.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [accesat 2024-05-05].